

Stav a manažment medved'a hnedého (*Ursus arctos*) na Slovensku

Robin Rigg¹ a Michal Adamec²

¹SWS – Slovak Wildlife Society

Spoločnosť pre výskum, vzdelávanie a spolužitie s prírodou

P.O. Box 72, Liptovský Hrádok, 033 01 Slovakia

info@slovakwildlife.org | www.slovakwildlife.org | www.medvede.sk

²Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Lazovná 10, P.O. Box 5, Banská Bystrica 974 01

michal.adamec@sopsr.sk

Projekt B.E.A.R.S.

- V rámci projektu *BEARS* – *Vzdelávanie, informovanosť a výskum medved'ov na Slovensku*, ktorý bol sponzorovaný WWF, dostala Slovak Wildlife Society za úlohu vypracovať správu o stave medved'ov na Slovensku.
- Poverený touto úlohou som sa podujal preskúmať nielen zriadenie súčasného manažmentu ale aj celkový prehľad stavu dostupných poznatkov.

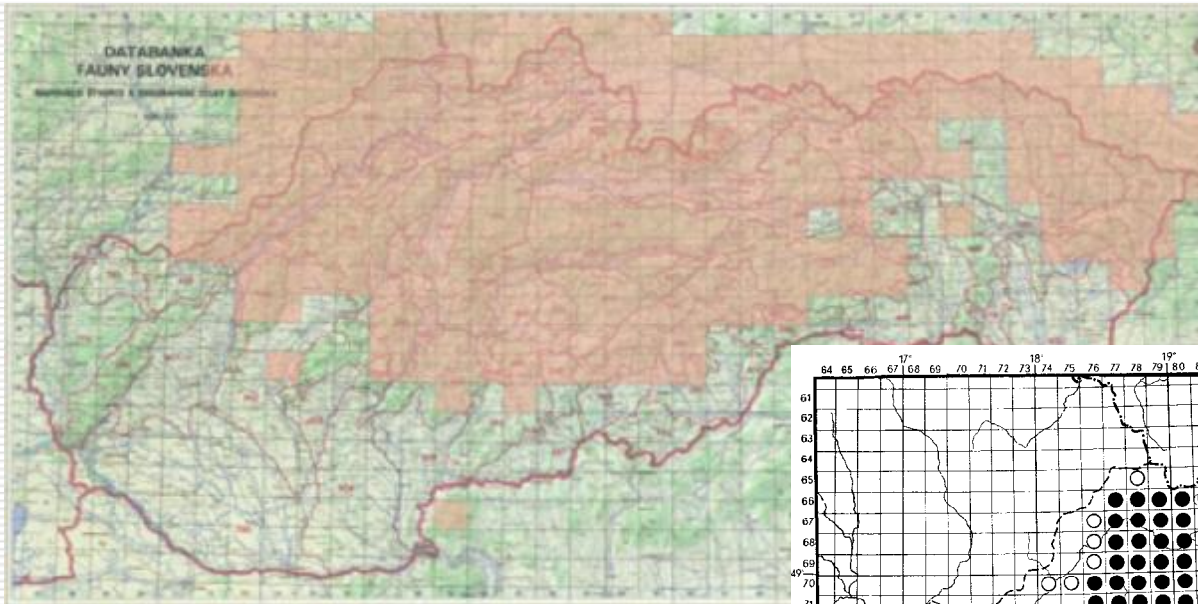

Správa: „Stav, ekológia a manažment medved'a hnedého (*Ursus arctos*) na Slovensku“

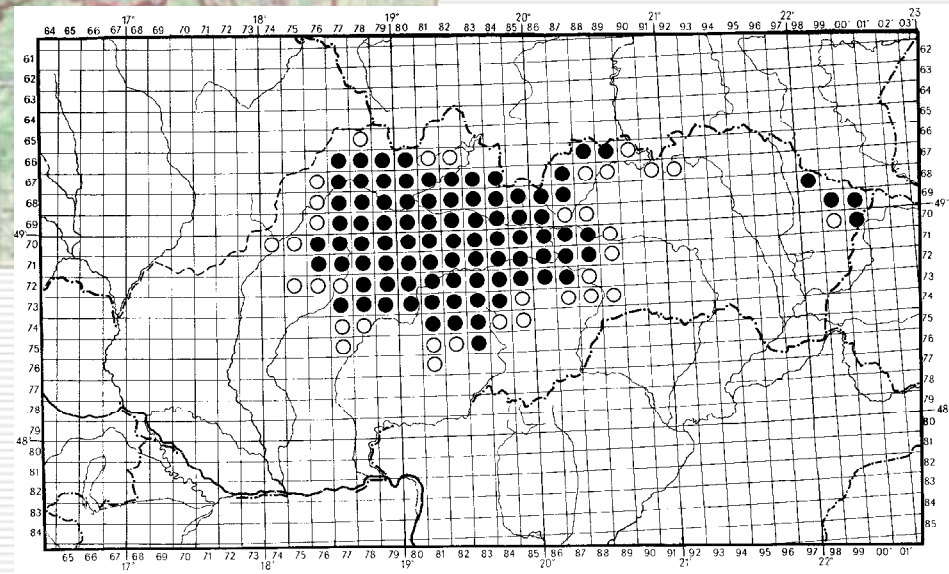
- 128 strán
- 250 citácií
- slovenská aj anglická verzia

Výskyt

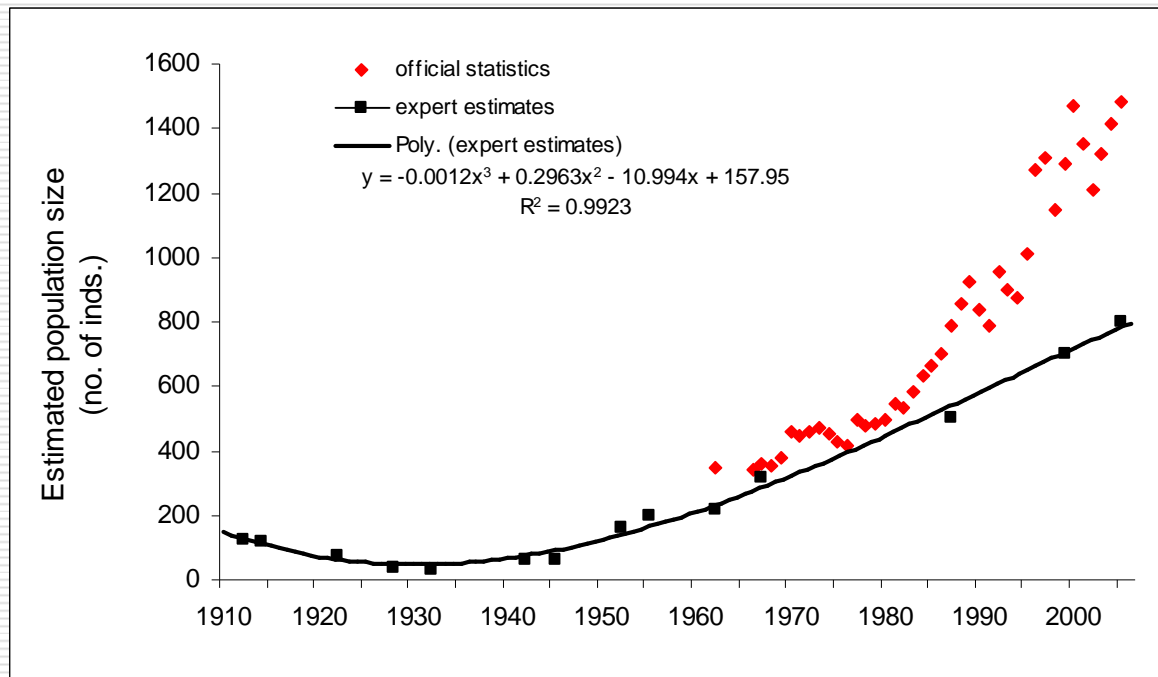

- Výskyt medveďa v ČR bola najrozšírenejší v r.1980-99.

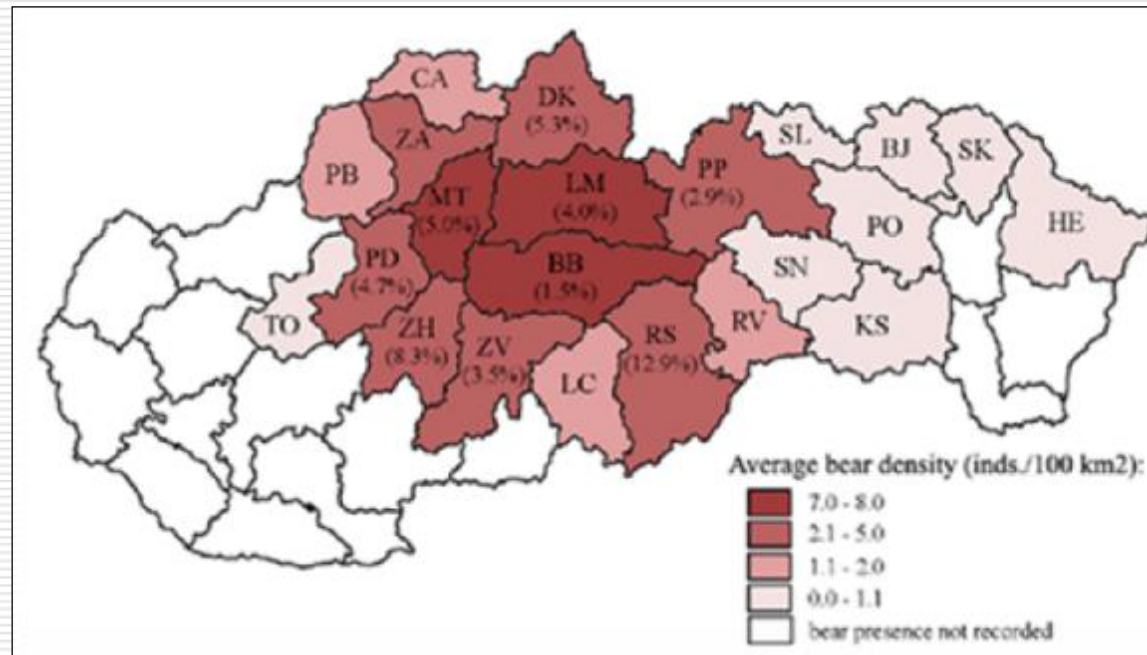
- V r.2000-03 sa medvede akoby rozptyľovali menej ako predtým, no niekoľko jedincov sa usadilo trvalejšie (Červený et al. 2004)

Početnosť a populačný trend

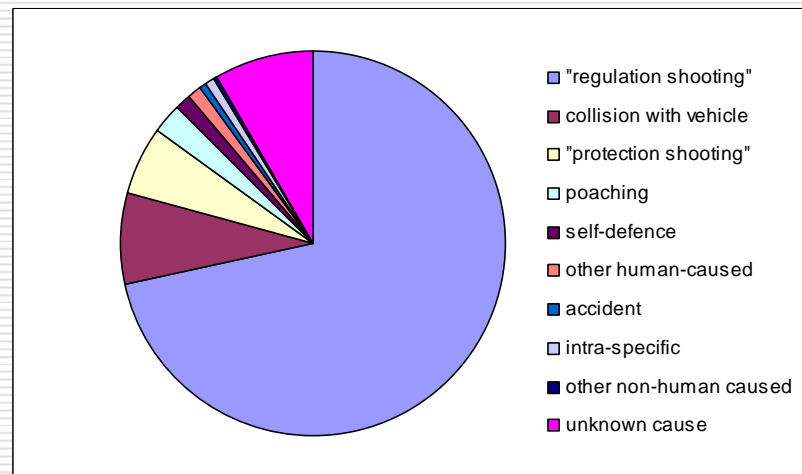
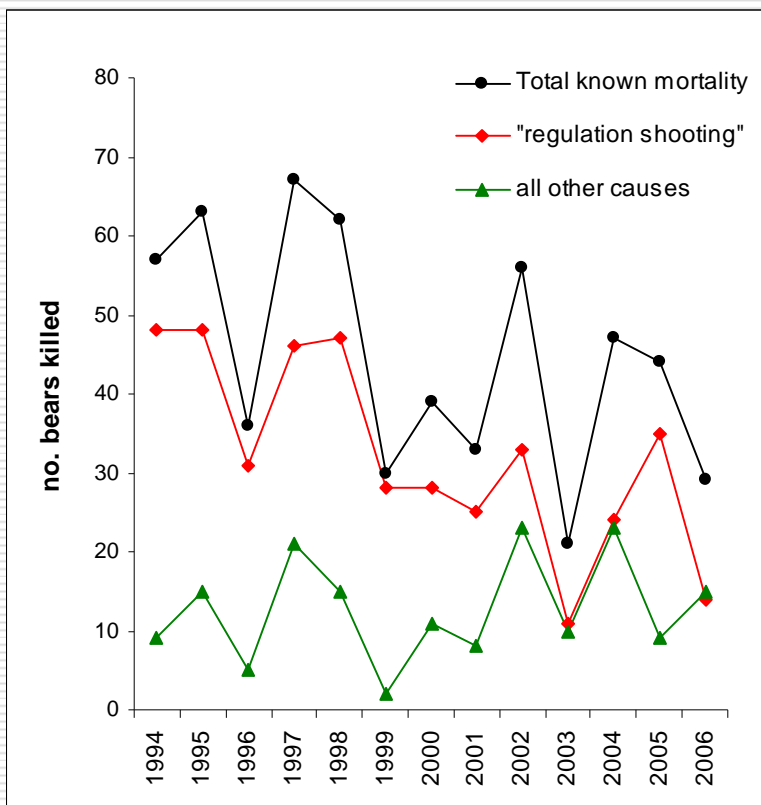

Hustota, priemerný ročný nárast

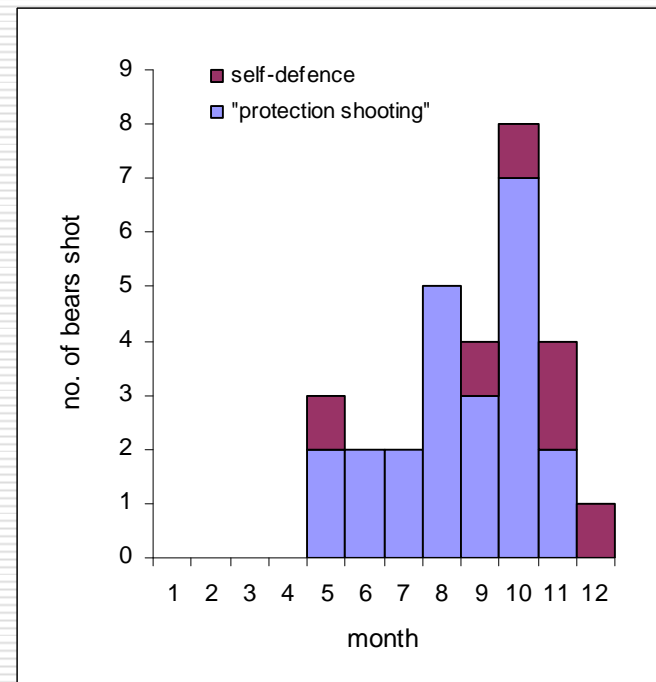
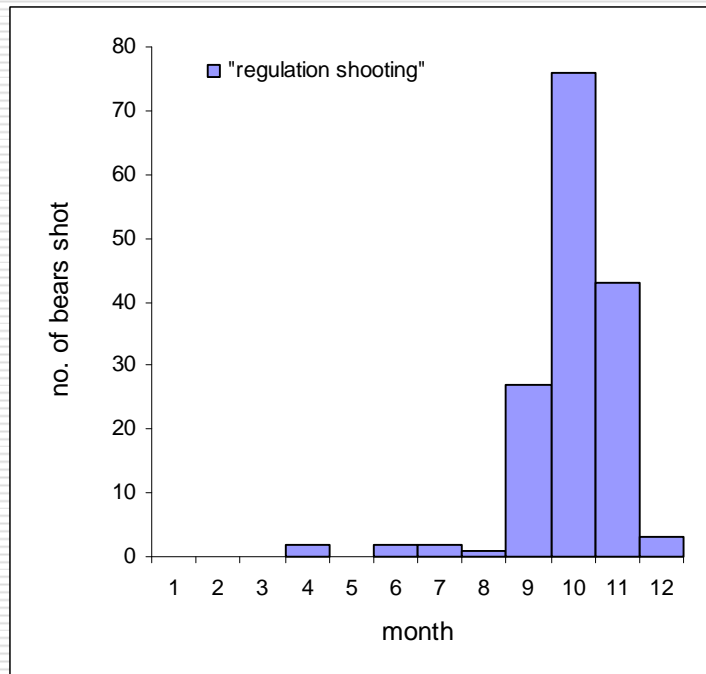
- Na Liptove tvoriacom časť jadrovej oblasti distribúcie medved'ov stúpili v období medzi rokmi 2000 a 2006 odhady počtu vykonané poľovníkmi veľmi málo, ak vôbec (údaje v Košecký et al. 2007).

Príčiny známych úmrtí

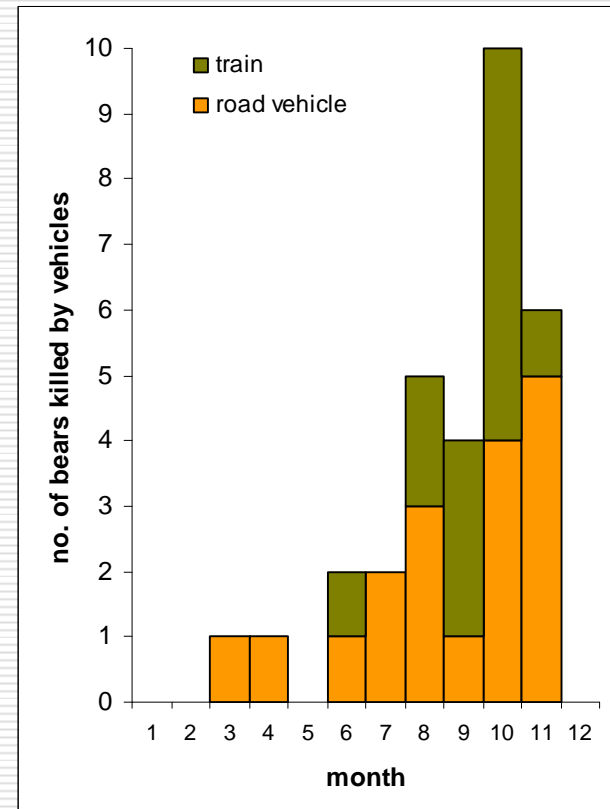
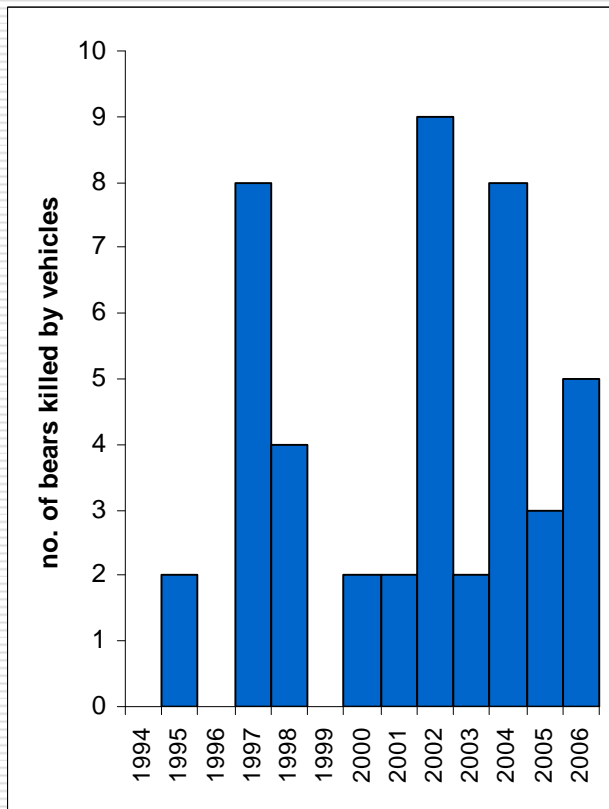

- Celková známa úmrtnosť bola v r.1994-2006 v priemere 45 medved'ov za rok, čo zodpovedá cca 6% populácie.
- Asi 90% známych úmrtí medved'ov v tomto období zapríčinili ľudia.

LoV

Kolízie s vozidlami

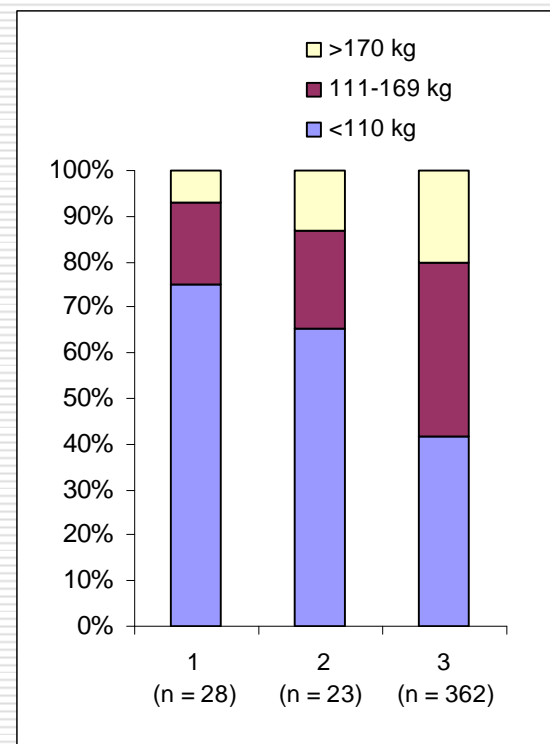

Pomery podľa váhovej kategórie

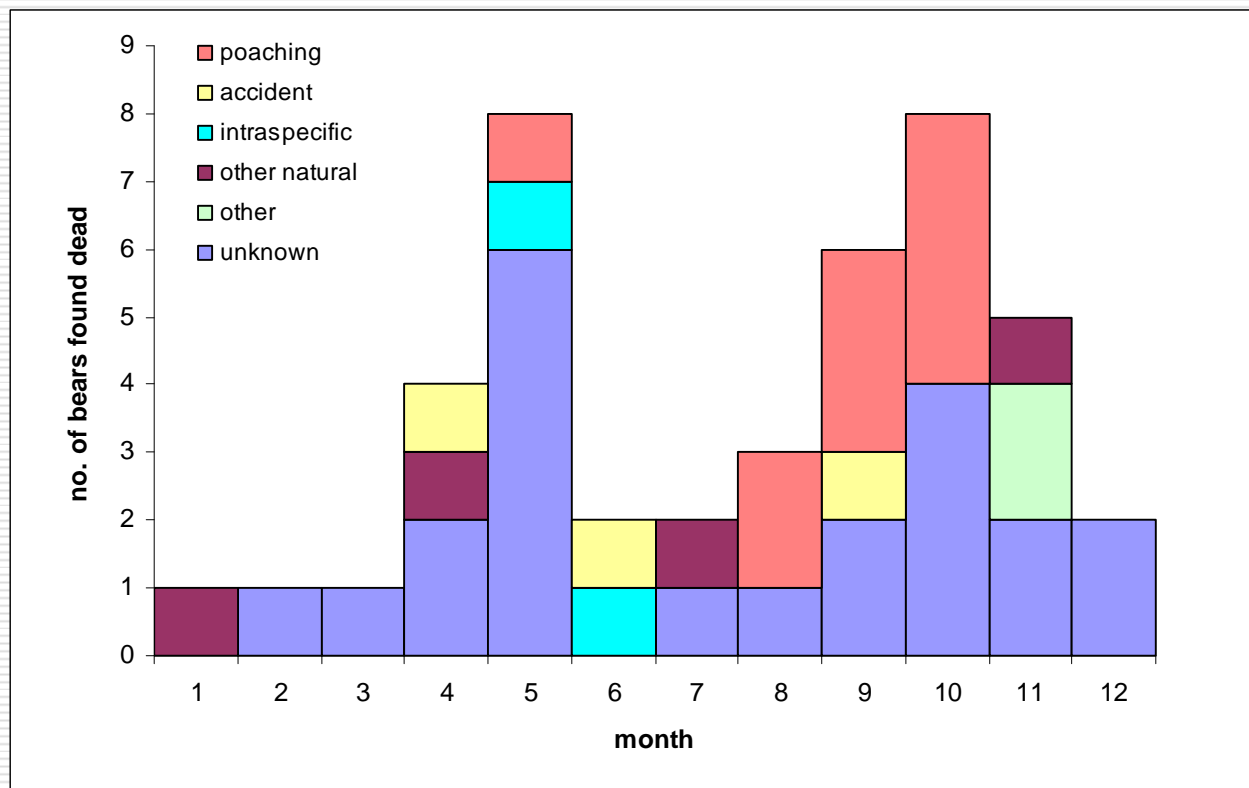
○ Pomery medved'ov podľa váhovej kategórie:

- (1) dopravné nehody v r.1997-2005;
- (2) zastrelené problémové medvede v rokoch 1998-2004;
- (3) odhad všeobecnej populácie, 1992.

(Zostavené z evidencie vedenej v ŠOP, Hell a Sabadoš, 1995.)

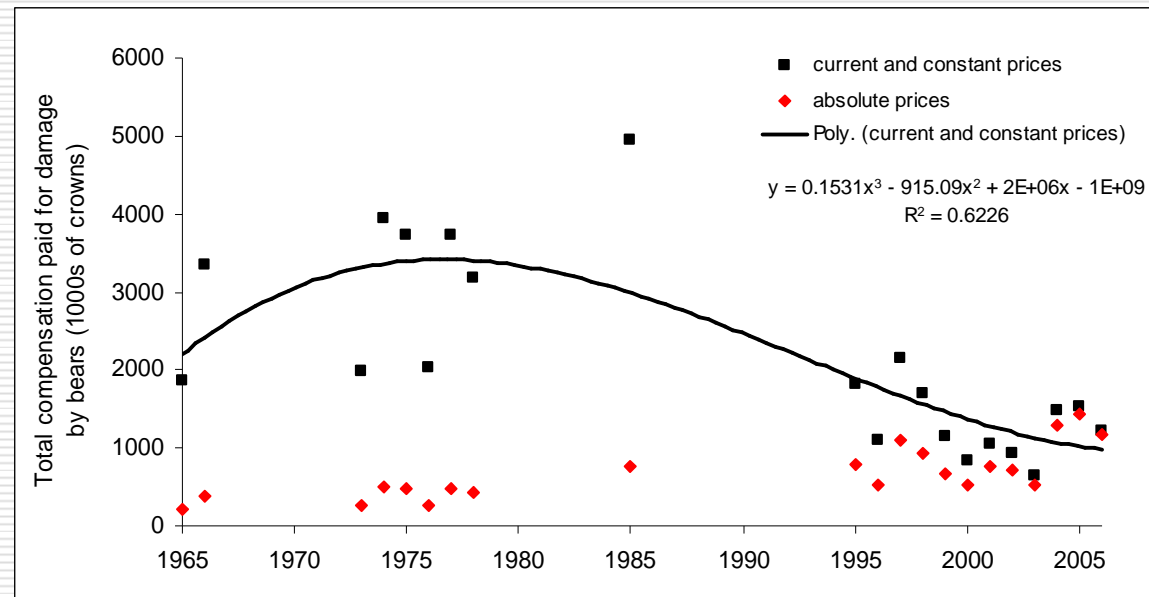
Úmrtia z iných príčin

Konflikty s ľudmi

- Konflikty medved'–človek (skutočné aj vnímané) musia byť adekvátne riešené.
- Škody spôsobené medved'om sú na národnej úrovni zanedbateľné, ale môžu byť podstatné lokálne.
- Od roku 1962 sa nahrádzajú straty na dobytku a včelstve a odnedávna aj iné formy škôd.
- Takmer všetky útoky na ľudi sú buď obranné alebo robené synantropným medved'om.
- Vytvorenie pohotovostného tímu by mohlo pomôcť znížiť strach verejnosti. Umožnením rýchlejšieho a efektívnejšieho zásahu by sa tiež ukázalo, že sa problém berie vážne a „niečo sa robí“.

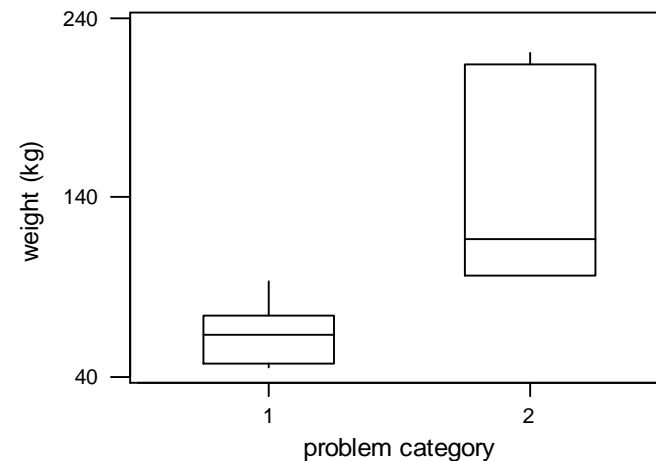
Škody v poľnohospodárstve

- Úroveň škôd bola počas posledných rokov oveľa nižšia ako v minulosti, keď bola populácia medved'ov oveľa menšia ako v súčasnosti a bolo menej obmedzení lovu.

Odstrel „problémových“ medved'ov

- Váha „problémových“ medved'ov zastrelených v r.1998-2004: (1) kŕmenie sa odpadkami ($n = 6$) ; (2) škody na dobytku/včelínoch ($n = 7$).

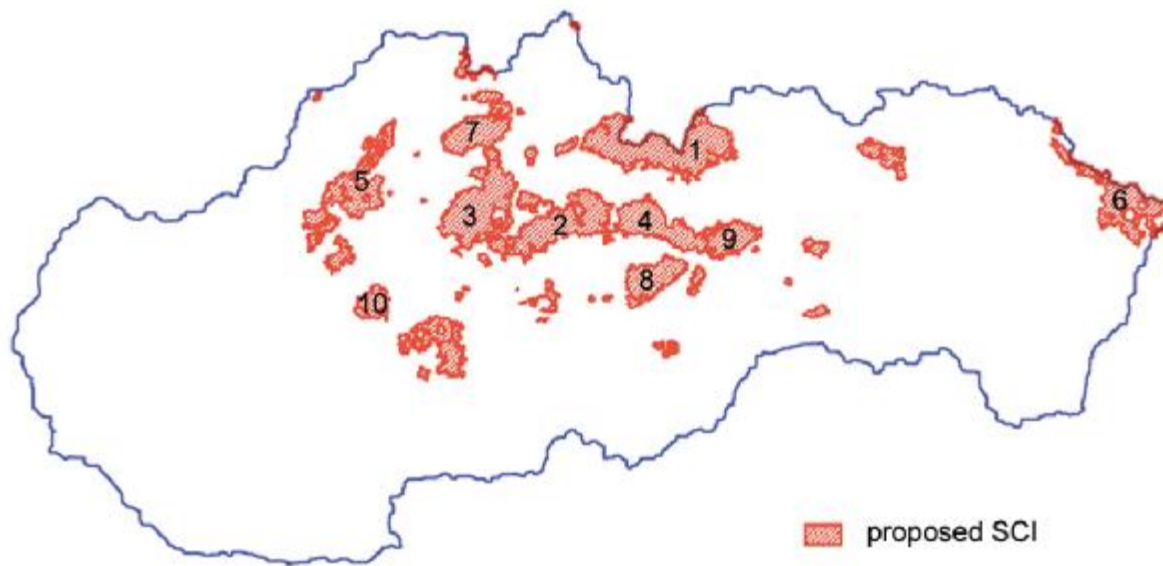
Mannov-Whitneyho U -test, $p = 0,0034$

Preventívne opatrenia

- Preventívne opatrenia, akým je aj tento kontajner nedostupný medvedom, úspešne odskúšaný SWS v r.2007, by mohli poskytnúť alternatívu na zmiernenie škôd a znížili by potrebu odstraňovať medvede z populácie

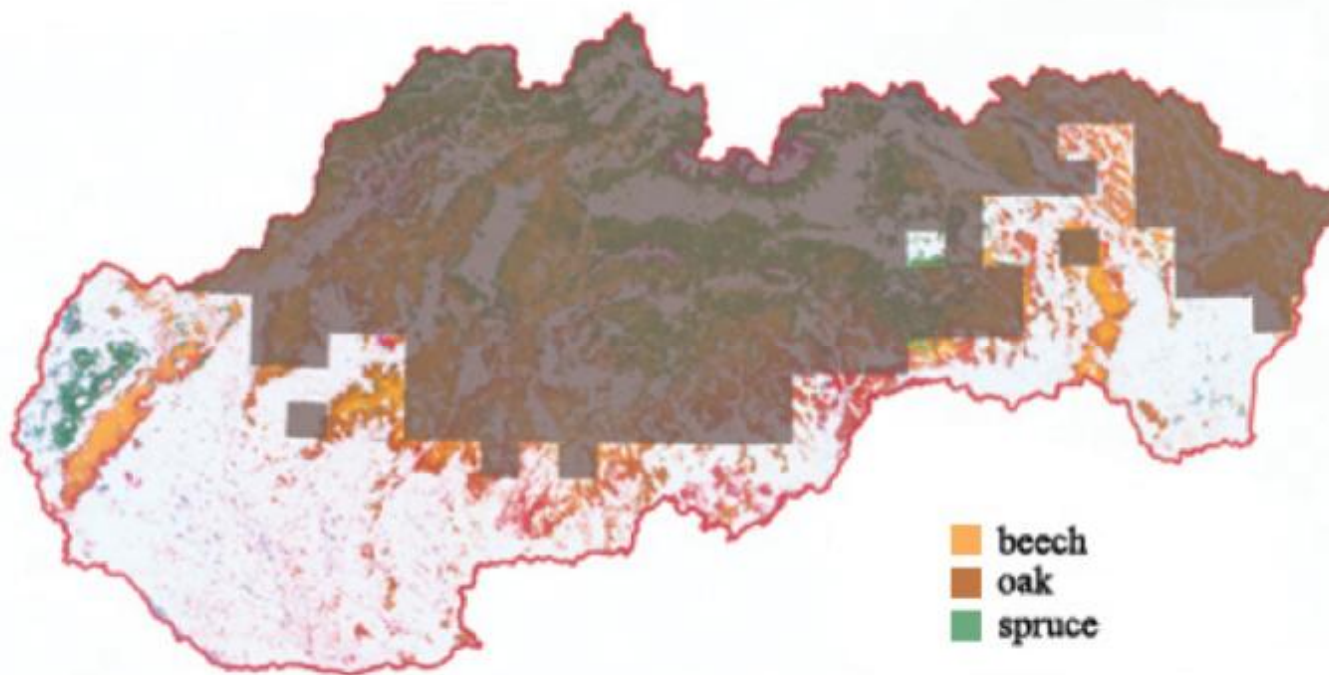

Ochrana biotopov: ÚEV pre ochranu medveďa hnedého

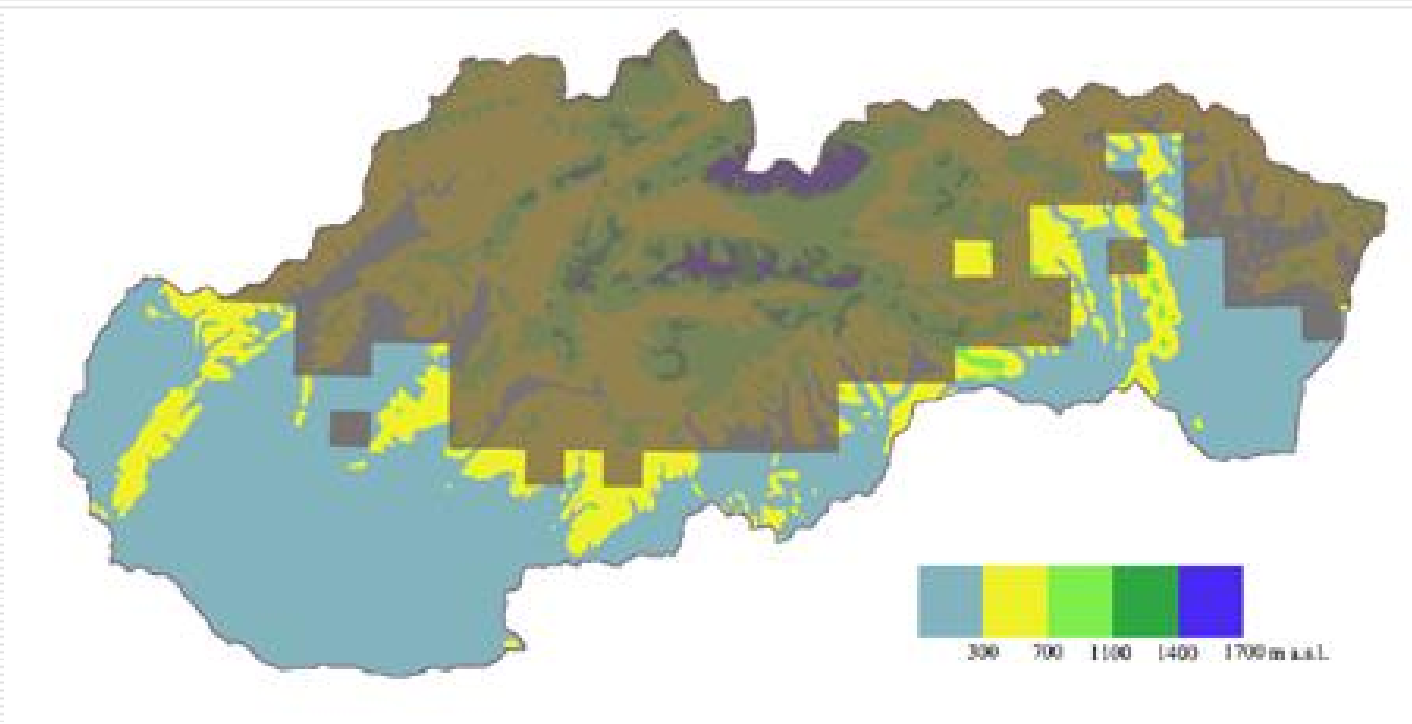

- Zrejmý nedostatok území NATURA 2000 z hľadiska ochrany medveďa hnedého je relatívny nedostatok ÚEV v území medzi jadrom populácie v Západných Karpatoch a Východnými Karpatmi, t.j. konektivita medzi týmito dvoma subpopuláciami nie je zabezpečená.

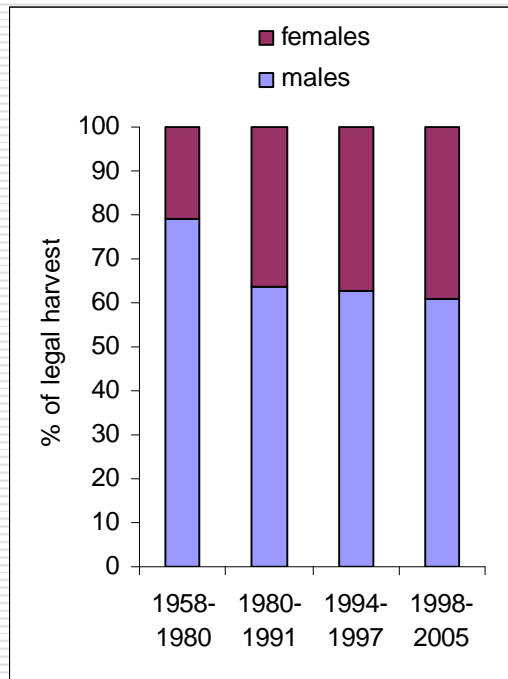
Lesnatost' a výskyt medved'á

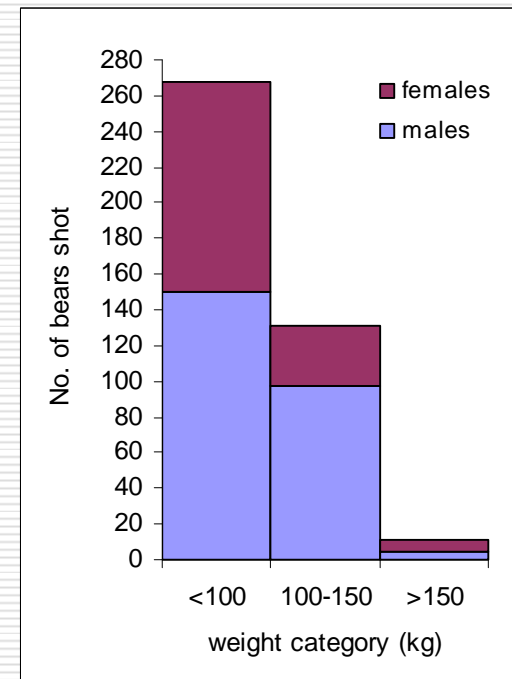
N.M.V. a výskyt medved'a

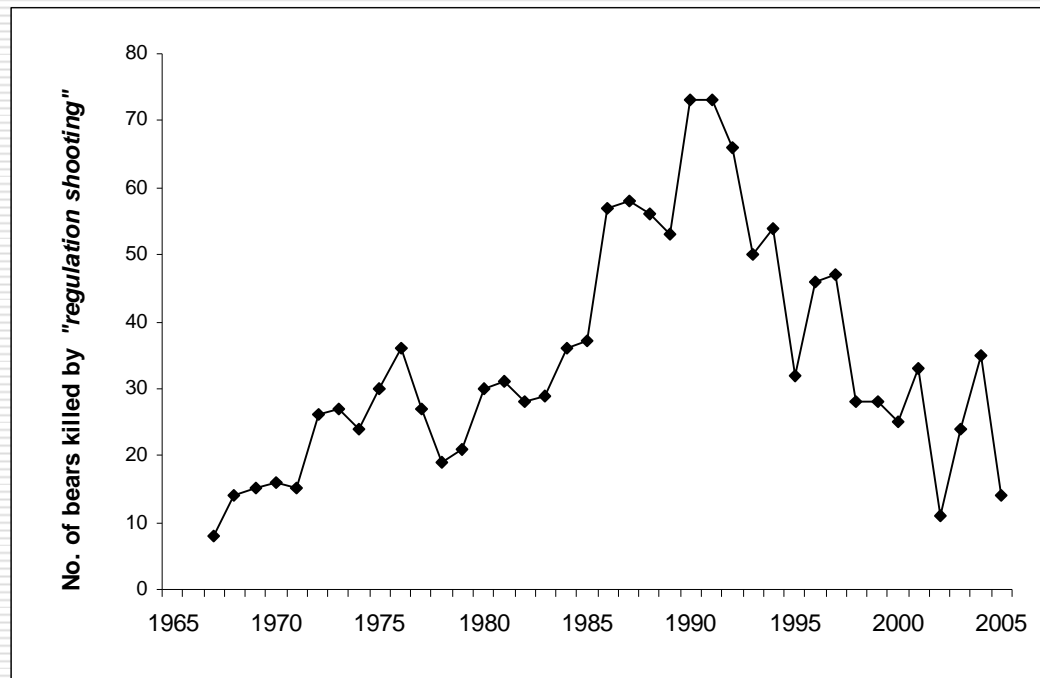
Druhová ochrana: Obmedzenie lovu

○ Zo 155 medved'ov zastrelených v roku 2000-05 viac ako tretina vážila nad 100kg.

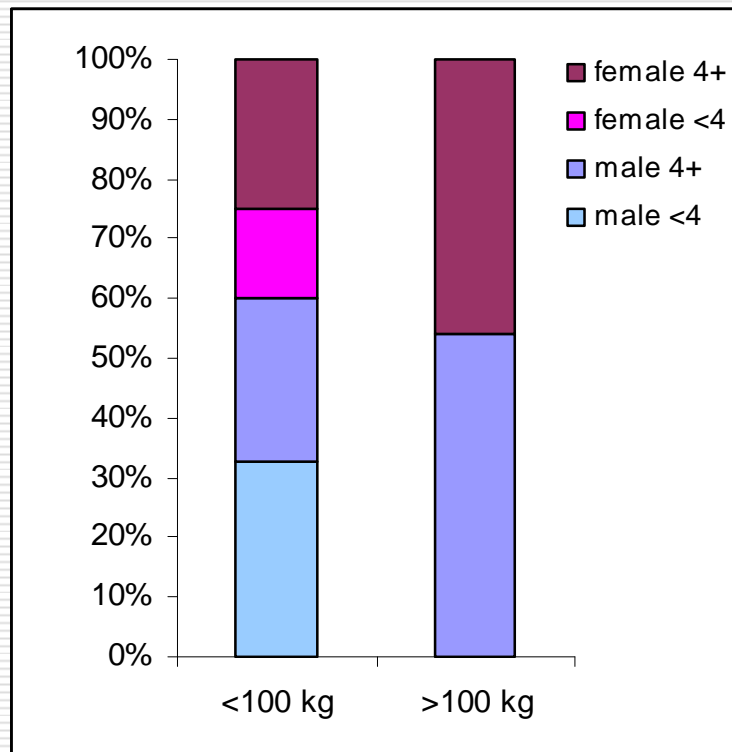

„Regulačný lov“

- Legálny lov stále predstavuje 72% poznanej mortality, ale pravdepodobne je to menej ako maximum udržateľného lovu, odhadovaného na 8,5% populácie, v súčasnosti 70 medved'ov ročne.

„Regulačný lov“

- 70% medved'ov zastrelených v roku 2003-05 malo aspoň 4 roky, t.j. potenciálne dospelé jedince.

Záver a odporúčania

Zachovanie priaznivého stavu medveďa hnedého i napriek rastúcemu tlaku súvisiacemu s rozvojom Slovenska si pravdepodobne vyžaduje nasledovné opatrenia:

- dostatočná ochrana jadrových biotopov
 - identifikovať, zachovať a zlepšovať biokoridory a spojenia
 - tolerovať prítomnosť medveďov v niektorých oblastiach mimo jadrových biotopov
 - aj naďalej prísne obmedziť lov
 - menej sa spoliehať na odstrel a viac využívať preventívne opatrenia
 - pozorne monitorovať populačný trend
 - viesť podrobnejší výskum ekológie a kľúčových populačných parametrov
 - poskytovať spoľahlivé informácie pre širokú verejnosť dôverihodnými vzdelávacími aktivitami.
-

Pod'akovanie

- Rád by som sa pod'akoval WWF v Dánsku a Danube-Carpathian programu za možnosť pripraviť správu aj túto prezentáciu.
- Moje úprimné pod'akovanie patrí aj tým ľuďom, ktorí prispeli k jej pripraveniu, predovšetkým: J. Swenson, R. Morley, L. Paule, M. Kassa, M. Jób, K. Soóš, D. Huber a V. Čičmanec.
- Za sponzorstvo ďakujem aj Davidovi Guthrie a Tent With a View.